

Итак, мы с уверенностью можем сделать **вывод**, что лингвострановедческий материал будет способствовать увеличению интереса к изучаемому языку и способствовать созданию устойчивой мотивации. Лингвострановедение – это всего лишь часть процесса обучения, который не стоит на месте и ищет новые пути эффективного познания. Изучение лингвострановедения в совокупности с новыми, прогрессивными методиками сможет дать тот результат, которого требует наше общество на данной ступени развития, т.е. формирование личности, способной и желающей участвовать в межкультурной коммуникации и готовой самостоятельно совершенствовать свою иноязычную речевую деятельность.

Литература

1. Нефёдова М.А. Страноведческий материал и познавательная активность учащихся / М.А. Нефёдова, Т.В. Лотарёва // Иностранные языки в школе. – 2006. – № 6. – С. 21.
2. Рубинштейн С.Л. Задачи и мотивы деятельности / С.Л. Рубинштейн // Основы общей психологии. – М. : Педагогика, 2003. – 43 с.
3. Верещагин Е.М. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного / Е.М. Верещагин, В.Г. Костомаров. – М. : Русский язык, 2006. – 124 с.

МАХОВ С.А.

ГЕНЕЗА ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Модернізація вищої освіти України зосереджує увагу науковців на проблемі формування людського ресурсу, збагачення фізичних і духовних сил, стимулювання творчої активності, що передбачає підвищення якості професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів, у структурі якої значне місце відводиться фізичній підготовці студентів. Так, у Національній доктрині розвитку освіти підкреслено, що розвиток фізичної культури й спорту є одним з головних принципів організації навчально-виховного процесу у вищій школі, показником його відповідності стратегії національних інтересів [1].

На жаль, сьогодні у вищих навчальних закладах України практично відсутня професійно-прикладна фізична підготовка студентів, а є лише загальні науково-методичні напрацювання щодо структури та змісту галузевої вищої освіти, тому виникають нові вимоги до системи освіти студентської молоді стосовно їхньої фізичної підготовки.

Фізична підготовка студентів можлива лише в процесі здійснення професійно-прикладної спрямованості фізичної підготовки студентів під час занять з фізичного виховання, в основі яких має бути комплексна підготовка до специфіки умов праці спеціаліста будь-якої галузі. Це дасть змогу розвивати в майбутній професійній діяльності студентів разом зі спеціальними знаннями психофізичні якості, рухові уміння й навички.

Аналіз досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми, дає підстави стверджувати, що питання фізичної культури й спорту в підготовці до професійної діяльності знайшла пряме та опосередковане обґрунтування в працях представників різних наукових галузей. Загальним питанням теорії та методики фізичного виховання присвячено праці О. Демінського, Т. Круцевич, Т. Ротерс, Ж. Холодова, Б. Шияна та ін. Вивченню проблеми людського фактора в умовах науково-технічного прогресу присвячено праці В. Батуріної, В. Багера, Р. Макарова, С. Солодкова та ін. Питання професійно-прикладної спрямованості

фізичної підготовки студентів у вищих навчальних закладах розглядали науковці В. Кабачков, С. Конішевський, Р. Раєвський, В. Філінков та ін.

Незважаючи на велику увагу науковців до проблеми професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих навчальних закладів, все ж окремі її важливі питання ще залишаються не вирішеними, зокрема значення історії становлення професійно-прикладної фізичної підготовки як складової професійної освіти студентів вищих навчальних закладів.

Мета статті – проаналізувати становлення професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих навчальних закладів.

Фізичне виховання завжди було одним із шляхів підготовки людини до трудової діяльності й пристосування до соціального середовища. Ігрове відтворення полювання та трудових процесів у стародавніх ритуальних поєдинках – один із засобів удосконалення трудових навичок і фізичного виховання молоді на початкових стадіях розвитку людського суспільства. З часом люди перейшли від простого копіювання фізичних навантажень і технічних прийомів трудових процесів у простих іграх до більш широкої тематики ігор з певними правилами, до створення штучних спортивно-ігрових знарядь – елементів сучасної фізичної культури і спорту.

З давніх часів і до кінця XIII ст. в Україні існувала чітко виражена військово-фізична підготовка, яка мала широкий вибір специфічних засобів і методів. Наприклад: національні види боротьби “Спас”, де були присутні елементи ушу, карате, самбо, джіу-джитсу; національний козацький танець “Гопак”, де були присутні елементи козацького двобою; фізичні вправи змагального характеру, військові походи, полювання. Саме в цей період виник самостійний напрям у вивченні психофізичних можливостей людини з метою найбільш продуктивного їх використання на певному виробництві.

На першу взаємодію фізичної культури з різних боків існування, головним чином з трудовою та оборонною практикою звернуто увагу в працях засновників теорії і методики фізичної культури – педагогів О. Бутовського, П. Лесгафта, лікаря В. Горіневського.

Фізичне виховання, яке сприяло освоєнню виробничих професій, було введено в професійну школу в 1891 р. З цього приводу П. Лесгафт зазначав, що, вводячи фізичну освіту в професійну школу, треба мати на увазі досягнення мистецтва в ремеслі.

Підкреслюючи значення професійного профілювання фізичного виховання. В. Горіневський зазначав, що професійна фізична робота не може замінити робітників фізичну культуру, тому, що “...башмачнику (чоботарю) потрібні одні вправи, ковалю – інші, пошталийону – треті, слюсарю – четверті...”

У 1923 р. А. Зікмунд вперше розробив програму фізичного виховання й трудових навичок пролетарської фізкультури, в якій була спроба надати фізичному вихованню професійно-трудова (прикладної) спрямованості.

Перші вказівки про доцільність внесення фізкультурних заходів у виробничий процес з метою підвищення виробничої ефективності й боротьби з професійними недоліками ми знаходимо в радянські часи в постановах ЦК РКП (б) від 13 червня 1925 р.

Важливим кроком до мотивації занять фізичної культури був затверджений в березні 1931 р. комплекс “Готовий до праці і оборони” (ГТО), який також мав оздоровчий характер і відіграв велику роль у становленні професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП).

Партійна влада сприяла величезному потягу народних мас до систематичних занять фізичною культурою і спортом, що надалі визнали цю сферу ключовою у вирішенні проблеми військово-фізичного, військово-прикладного і професійно-прикладного навчання населення.

Питання ППФП робітників і фахівців промислового виробництва почали найбільш ретельно досліджувати під час інтенсивного розвитку науково-технічного прогресу у 60-х рр. ХХ ст.

Так, у своїх дослідженнях професор В. Беленович один з перших у цей час визначив ППФП як один з видів спеціалізованого процесу фізичного виховання, який найбільш ретельно вирішує питання підготовки населення до праці. Практичне виконання конкретних завдань ППФП вчений пов'язує з ретельним урахуванням особливостей професійної діяльності, що надає можливість визначити методи й форми фізичної підготовки, пропонуючи відбирати їх, передусім, з дидактичного наповнення базового фізичного виховання [2].

Найвищого піку свого розвитку система ППФП у навчальних закладах й на виробництві набула в колишньому СРСР в 1970–80-х рр. У подальшому основні положення вищезгаданих авторів були розвинуті та конкретизовані на основі узагальнення цілого ряду експериментальних досліджень і передового досвіду фізичного виховання в працях М. Віленського, Б. Загорського, В. Ільїніча, В. Кабачкова, С. Полієвського, Р. Раєвського, М. Шабалкіна та ін. Саме вони науково обґрунтували доцільність професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП) студентів і фахівців багатьох сучасних професій.

Професійна спрямованість фізичного виховання, на яку звернув увагу у своїх дослідженнях М. Віленський, у багатьох ВНЗ ще не підкріплена науково-методичними рішеннями, що значно обмежує програмно-цільову підготовку спеціалістів, характеризує відокремленість діяльності кафедр від єдності дій з іншими навчально-педагогічними колективами ВНЗ. Для того, щоб відповісти на це запитання, як стверджує автор, необхідно знати реальну структуру професійної діяльності майбутнього спеціаліста, яка може бути розкрита трьома рівнями аналізу. Соціально-педагогічний аналіз характеризує професійну діяльність як різновид соціальної діяльності. Психолого-педагогічний аналіз спрямований на визначення її структурних компонентів, розкриття тих особистих факторів і внутрішніх механізмів, за відсутності яких спеціаліст не може здійснити свої суспільні професійні функції. Конкретно-методичний аналіз, пов'язаний із самим змістом діяльності спеціаліста і визначенням тих якостей, знань, вмінь та навичок, які в нього мають бути сформовані. Аналізуючи вищезазначене, автор дійшов висновку: недостатній розвиток і визначеність професійної прикладної спрямованості фізичного виховання свідчить про існуючу непідготовленість, незавершеність її формування під час навчання у ВНЗ [3].

Після розпаду СРСР та в подальшому з переходом незалежної України до ринкових відносин була повністю знищена ППФП на підприємствах і майже повністю було зруйновано добровільні професійні товариства. Це особливо яскраво почало виявлятися в середині 1990-х рр.

При цьому слід підкреслити, що на сьогодні про необхідність упровадження професійно-прикладної фізичної підготовки свідчить і досвід забезпечення фізичної готовності професіоналів індустріально розвинутих країн (США, Англії, Франції, Канади, Японії та інші), які розуміють економічну користь від фізичного виховання й широко впроваджують її серед своїх працівників як засіб підвищення їх працездатності.

За останнє десятиріччя в Україні поступово зростає увага до проблем ППФП. На цю тему підготували дисертаційні роботи Н. Борейко, С. Глазунов, А. Дяченко, І. Зарічанський, І. Закорко, Н. Завіденська, Л. Ішечкіна, Р. Макаров, В. Філінков, Н. Фалькова та ін.

Науковці О. Демінський, Т. Круцевич, С. Канішевський, Ю. Човнюк підкреслюють актуальність організації та впровадження ППФП у вищих навчальних закладах. У дослідженнях В. Волкова, Р. Макарова, Р. Раєвського та інших зацентровано увагу на необхідності реформування традиційної системи професійно спрямованого фізичного виховання.

Розроблено такі навчальні посібники:

В. Волков “Основи професійно-прикладної фізичної підготовки студентської молоді”;

Р. Раевский, В. Филинков “Профессионально-прикладная психофизиологическая и психофизическая подготовка студентов машиностроительных специальностей”;

Р. Раевський, С. Халаджі “Професійно-прикладна фізична підготовка студентів енергетичних спеціальностей”.

Висновки. Таким чином, застосування історичного підходу надало можливість виділити суттєві етапи розвитку ППФП студентів вищих навчальних закладів як певної наукової системи.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що сучасний стан розвідку ППФП У ВНЗ потребує: 1) підвищення мотивації до занять ППФП; 2) формування та вдосконалення спеціальних професійно-прикладних знань, умінь і навичок; 3) спрямованого розвитку фізичних здібностей, специфічних для обраної професійної діяльності; 4) виховання професійно важливих для цієї діяльності фізичних і психічних якостей; 5) підвищення функціональної стійкості й загартованості до несприятливого впливу специфічних умов трудової діяльності. Для цього необхідно визначити сутність і зміст ППФП студентів ВНЗ.

Література

1. Національна доктрина розвитку освіти // ІІ Всеукраїнський з'їзд працівників освіти. – К., 2002. – С. 137–155.
2. Беленович В.В. Вопросы организации физического воспитания учащихся профтехучилищ с учётом профессиональной подготовки / В.В. Беленович. – М. : Высш. шк., 1967. – 46 с.
3. Виленский М. Физическое воспитание в целостной системе профессиональной готовности выпускника высшей школы / М. Виленский // Здоровье студентов. – Вып. 1. Здоровый образ жизни и физическая культура студентов: Социологические аспекты / под. ред. В. Лабскура, В. Столярова. – Харьков : Студсервис, 1990. – 103 с.

МИРОШНИЧЕНКО В.І.

КОНТРОЛЬ ТА КОРЕКЦІЯ ЗНАНЬ ЯК УМОВА ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Для контролю, корекції й вимірювання ефективності підготовки педагогів до здійснення особистісно орієнтованого навчання необхідно виробити критерії та показники вимірювання, саме в цьому полягає *мета статті*.

На початковому етапі дослідження нами виділено три критерії ефективності підготовки педагогів до здійснення цього процесу:

1) сформованості понятійно-термінологічного апарату педагогів, їхньої інформаційної грамотності щодо здійснення особистісно орієнтованого навчання;